

Läkarkåren fullföljer historisk tradition:

NYA ST-MÅL PÅ GÅNG

»...ingen må hädanefter annonsera eller utöva viss specialitet inom de medicinska vetenskaperna med mindre än han minst under ett år tjänstgjort såsom assistent vid klinik där dylik specialitet bedrivs, antingen inom landet eller ock med intyg kan styrka att han i utlandet gjort motsvarande studier...»

Så ville en läkare i seklets början komma till rätta med ett ofog bland praktiker att annonsera ut sig som specialist kanske med bara någon veckokurs i specialiteten bakom sig. Den gången – 1905 – fick frågan ingen lösning, men exemplet visar att specialistutbildningen varit en hjärtefråga för Läkarförbundet alltsedan dess bildande.

»Allmänna svenska läkarföreningen» – som förbundet hette då – lyckades efter åtskilligt inbördes kiv att 1914 upprätta den första specialitetsförteckningen omfattande 23 specialiteter.

Alltsedan dess har förbundet upprepade gånger medverkat till modernisering av specialitetsschemat och till skärpning av kompetenskraven.

Denna historiska bakgrund kan kanske ge litet perspektiv på det arbete som Läkarförbundet även idag lägger ned på att förbättra specialistutbildningen. I dagarna överlämnar förbundet till Socialstyrelsen reviderade målbeskrivningar för ST (specialiseringstjänstgöringen) – en uppgift som utförs i samarbete med Läkaresällskapet.

Faktiskt var det så sent som 1961 som Läkarförbundet förlorade befogenheten att helt självständigt utforma specialistutbildningen.

Sista gången som en översyn av specialiteterna skedde i förbundets regi var under åren 1957–1960. Därefter övergick det formella ansvaret för vidareutbildningen till samhället.

Det kan dock noteras att övergången skedde utan kritik mot Läkarförbundets handläggning av des-

sa frågor. I allt väsentligt levde förbundets förslag vidare i de regler som därefter meddelades av Medicinalstyrelsen.

Även om förbundet formellt inte längre har myndighets ställning i frågor om vidareutbildningen har man i realiteten aldrig släppt greppet i dessa frågor. Det kan gott hävdas att läkares vidareutbildning är en för viktig fråga för att överlåtas till några andra än läkarkårens företrädare...

Inför den senaste stora vidareutbildningsreformen 1992 när FV-systemet ersattes av en målstyrd ST lade förbundet ned åtskilligt arbete på dels det nya systemets anställningsvillkor, dels de kompetenskrav som skulle ställas för en godkänd vidareutbildning.

Redan då ville Socialstyrelsen ha bistånd av den kompetens som återfinns i Läkarförbundets specialitetsföreningar respektive Läkaresällskapets sektioner. Att ta fram målbeskrivningar för hela 60 specialiteter var naturligtvis inte gjort i en handvändning, och med all sannolikhet hade detta arbete aldrig kunnat genomföras utan läkarkårens aktiva och professionella medverkan.

Det ligger därför i sakens natur att det var läkarnas egna organisationer som 1993 tog ännu ett initiativ till en översyn av målbeskrivningarna. I en skrivelse till Socialstyrelsen framhölls då bl a att den snabba tekniska och medicinska utvecklingen redan gett målbeskrivningarna »vis-sa åldersdefekter».

Läkarförbundet och sällskapet framhöll vidare att målbeskrivningarna hade en ojämn kvalitet, med stora variationer i ambitionsnivå och detaljeringsgrad. Dessutom saknades en precisering av sidoutbildningen i flertalet beskrivningar.

På våren 1994 slöts cirkeln på nytt vad gäller läkarkårens inflytande över vidareutbildningen när Socialstyrelsen ännu en gång gav läkarorganisationerna i uppdrag att göra en

översyn med utgångspunkt i ovan nämnda brister.

Resultatet har blivit en ny struktur för målbeskrivningarna som delats upp i dels en mera övergripande del, dels preciserade delmål för huvud- och sidoutbildning. Avsikten är att det i framtiden lättare skall kunna göras »uppgraderingar» av beskrivningarna, i och med att man då bara behöver justera i delmålen.

Mycket arbete har också lagts ned på att få föreningar och sektioner att definiera och precisera *nödvändiga* sidoutbildningar för respektive specialitet. Vidare har man definierat den gemensamma kunskapsbas som finns inom de operativa respektive de invärtesmedicinska specialiteterna och skilt denna från sidoutbildningarna.

Bearbetningen har också inneburit en språklig harmonisering samt en gemensam struktur för målbeskrivningarnas disposition. Förslag har lagts om målbeskrivningar för några nya specialiteter – smärtbehandling samt nukleärmedicin.

De nya målbeskrivningarna kommer under våren att fastställas av Socialstyrelsen. Men det innebär inte att läkarorganisationerna därmed kan slå sig till ro när det gäller vidareutbildningens utformning och innehåll.

En ytterligare precisering kommer i särskild ordning att göras i form av en särskild »utbildningsbok» för varje specialitet. Där konkretiseras kraven på tjänstgöringsavsnitt, kurser, litteraturstudier, utredningsarbeten m m. I utbildningsboken presenteras också specialitetsföreningarnas rekommendationer om hur erforderliga kunskaper och färdigheter skall uppnås.

Genom detta arbete fullföljer läkarkåren den historiska traditionen att slå vakt om den egna utbildningens kvalitet. Det är få andra professioner – om ens någon – som förunnats ett sådant förtroende från samhällets sida. •